

The New Color of Money
Safer. Smarter. More Secure.

www.moneyfactory.gov/newmoney

АҚШ Валюта Тараққиёти Босқичлари

**Колониал Ҳукумат
Банкнотлари
1690**

Дастрекбеки Ўн Уч Колониянинг бири - Массачусетс Қўлтиғи Колонияси ҳарбий сафарларнинг харажатларини қоплаш учун биринчи қоғоз пулни муомалага киритди. Муомалага қоғоз пул чиқариш одати бошка Колонияларга ҳам тарқалди.

**Франклайннинг
қалбакилаштиришга
қарши бетакрор
усули
1739**

Бенжамин Франклайннинг Филаделфиядаги босмахонаси колониал банкнотларни табиий қолиплар билан босиб чиқарди, яъни бетакрор бўлган бўртиб чиқсан нақшларнинг тасвири табиий барглардан нусха олиб яратилган эди. Ушбу усул банкнотларга қалбакилаштиришга қарши янгича ва самарали восита қўшиб берган бўлиб, бу сир факат бир неча аср ўтгандан кейингина очилган эди.

**Британиянинг
тақиқлаши
1764**

Анча йил мобайнида колониал қоғоз пул муомаласи чегаралангандан Британия охир-оқибат колонияларда қоғоз пул чиқарилишини бутунлай таъкиқлаб қўйди.

**Континентал
хукумат пули
1775**

Континентал Конгресс Мустақиллик учун урушни молиялаш учун қоғоз пул чиқарди. Континентал банкнотларнинг қиймати майдалашиб кетган испан долларларида ифодаланган эди. Барқарор таъминоти бўлмаган ва осон қалбакилаштириладиган банкнотлар қадрини тез йўқотган, улар туфайли «Континенталга ҳам арзимайди» деган ибора пайдо бўлди.

**Шимолий Америка
Банки
1781**

Конгресс янги хукуматнинг молиявий операцияларини бажариш учун Филаделфияда Шимолий Америка Банкини тузиб, унга биринчи миллий банк хукуқларини берди.

**Доллар
1785**

Конгресс долларни Америка Кўшма Штатлари пул бирлиги сифатида қабул килди.

**Биринчи Марказий
Банк
1791**

Конгресс Америка Кўшма Штатлари Банкига 20 йил муддатга Кўшма Штатлар Молия Вазирлигининг молиявий вакили бўлиб ишлаш хукуқларини берди. У хукумат марказий банки вазифасини бажарган биринчи банк бўлиб, Конгресс унинг ваколатини узайтиришни рад этган 1811 йилгача шу тарзда ишлади. Марказий банк тизими миллатнинг молиявий эҳтиёжларини қондириш учун зарурлигини тушунган Конгресс 1816 йили Кўшма Штатларнинг иккинчи банкига кейинги 20 йил муддатга ваколат берди.

Пул Тизими 1792

1792 йилдаги Танга зарб килиш Даалолатномаси билан АҚШ Зарбхонаси ва федерал молия тизими барпо этилди, танга пулларнинг қиймати, хар бир олтин, кумуш ёки мис танганинг баҳоси белгиланди.

Яшил Қоғозлар 1861

Федерал ҳукумат қоғоз пули биринчи марта 1861 йили умумий муомалага кирди. Фуқаро Урушини молиялашга мажбур бўлган Конгресс АҚШ Молия Вазирлигига фоиз тўланмайдиган ва талаб қилинганда пули қайтариладиган банк қоғози чиқариш ҳуқуқини берган эди. Ранги яшил бўлгани учун бу қоғозлар «яшил астарли қоғозлар» деб аталадиган бўлди. Бугун ҳам 1861 йилдан сўнг чиқарилган АҚШ пуллари ўзининг тўла қийматида қолган ва номинал қийматида қабул килинади.

Дастлабки 10 Долларлик Банкнотлар 1861

Дастлабки 10 долларлик банкнотлар Талаб Қилинганда Қайтариладиган банк қоғозлари деб аталган бўлиб, Молия Вазирлиги томонидан 1861 йили чиқарилган. Президент Абрахам Линcolnнинг сурати банкнотнинг олд томонига жойлаштирилган.

Дизайндаги Ўзгариш 1862

1862 йилга келиб, қалбакилаштиришни қийинлаштириш учун, АҚШ пули дизайнни ингичка ўйилган чизиклар, мураккаб йўнилган геометрик нақшлар, Молия вазирлигининг муҳри ва ўйилган имзоларни ўз ичига олар эди. Ўшандан буён АҚШ Молия вазирлиги пулни қалбакилаштиришга тўсқинлик қилиш учун ҳимоя хусусиятларини кўшиб келаяпти.

Миллий Банк Тизими 1863

Конгресс миллий банк тизимини барпо этди ва АҚШ Молия вазирлигига миллий банкнотлар чиқарилишини назорат қилиш ваколатини берди. Бу тизим «миллий» банкларнинг ваколатини белгиловчи ва уларнинг ишини тартибга солувчи федерал асосий меъёрларни белгилаб берди ва бу банкларга Америка Кўшма Штатлари облигацияларини харид қилиш орқали таъминланган миллий валютани чиқариш ҳуқуқини берган.

Махфий Хизмат 1865

Америка Кўшма Штатлари Махфий Хизмати Молия вазирлигининг бўлими сифатида, фаолияти аҳолини миллий пулга ишончини бузгаётган қалбаки пул ясовчилар билан курашиш мақсадида тузилган эди.

Гравюра ва Матбаа Ишлари Бюроси 1877

Бутун АҚШ пулинини Молия вазирлигининг Гравюра ва Матбаа Ишлари Бюроси боса бошлади.

Рангли Фон Берилган Қоғоз Пул 1905

АҚШнинг рангли фон билан босилган охирги қоғоз пули 1905 йил сериясидаги, тилла рангдаги, қизил муҳр ва серия рақами билан чиқарилган 20 долларлик Олтин Сертификат эди.

Федерал Резерв Тизими Тўғрисидаги Конун 1913

1913 йили қабул қилинган Федерал Резерв Тизими тўғрисидаги конун Федерал Резерв тизимини мамлакатнинг Марказий Банки сифатида яратди ва мамлакатнинг ўзгарувчан эҳтиёжига кўпроқ жавоб берувчи миллий банк тизимини таъмин этди. Федерал Резерв Бошқармаси Федерал Резерв Банкнотлари деб ном олган янги пул бирлигини муомалага киритди.

Дастлабки 10 Долларлик Федерал Резерв Банкнотлари 1914

Дастлабки 10 долларлик Федерал Резерв банкнотлари 1914 йили муомалага киритилган. Бу банкнотлар буғунги банкнотларга нисбатан каттароқ бўлиб, олд томонида Президент Андрю Жексоннинг сурати бўлган.

**Стандартлашган
Дизайн
1929**

Барча қофоз пулларнинг кўринишига кескин таъсир қилган биринчи катта ўзгариш 1929 йили содир бўлди. Ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш мақсадида барча пул бирликлари ўлчами тахминан 30 фоиз кичиклаштирилди. Бундан ташқари, турли дизайннадаги пул муомаласини камайтириш учун стандарт дизайнлар валютанинг барча тоифаларида ҳар бир қофоз пул учун белгиланди. Бу стандартлаштириш ахолига ҳақиқий пулни қалбаки пулдан ажратиб олишни осонлаштириди.

**In God We Trust
(«Худога
Ишонамиз»)
1957**

Миллий Шиор бўлмиш «In God We Trust» (Худога Ишонамиз) хитобининг барча пул бирлигига ишлатилиши 1955 йили қонун билан талаб этиладиган бўлди. У биринчи марта қофоз пулда 1957 йил сериясидаги 1 долларлик Кумуш Сертификат билан бирга чиқди ва 1963 йил сериясидан бошлаб Федерал Резерв банкнотларида чоп этилди.

**Мухофаза Ипи ва
Микробосма
1990**

Мухофаза ипи билан микробосма илгор нусха олувчи ва чоп этувчи машиналар ёрдамида пулни қалбакилаштиришни қийинлаштириш учун жорий этилган. Бу хусусиятлар илк бора 1990 йил сериясидаги 100 долларлик пулда пайдо бўлди. 1993 йил сериясидан бошлаб, 1 ва 2 долларликни истисно этганда, барча пул бирликларида ишлатила бошлади.

**Пул Дизайнининг
Ўзгариши
1996**

Охириги 67 йил ичидаги марта АҚШ пулининг дизайнни жиддий ўзгартирилган бўлиб, АҚШ валютасининг дизайнни қалбакилаштириш билан курашга қаратилган янги хусусиятларни ўз ичига олади. Янги банкнотлар 1996 йили 100 долларликдан бошлаб муомалага киритилган эди, ундан сўнг 1997 йили 50, 1998 йили 20 ва 2000 йили 10 ва 5 долларлик пуллар муомалага чиқди. Гравюра ва Матбаа ишлари Бюроси, қалбаки пул ясовчилардан олдинда бориш учун, ҳар 7-10 йилда янги валюта дизайнларини қабул қилинишини эълон қилди.

**Махфий Хизматнинг
Мамлакат
Хавфсизлик
Департаментига
Кўшилиши
2003**

Долларнинг қалбакилаштиришдан мухофазасининг ҳимоя этилиши мамлакат хавфсизлигининг бошқа кучлари билан биргаликда олиб борилиши керак ва шу мақсадда АҚШ Махфий Хизмати Мамлакат Хавфсизлик Департаменти таркибига кирди.

**Пулнинг янги ранги:
Хавфсизроқ.
Зуккороқ.
Ишончлироқ.**

**2003 йил янги 20
долларлиги**

Пулнинг янги ранги: Қалбаки пул ясовчилардан олдинда бориш мақсадида АҚШ хукумати янги 2004 Серияси банкот дизайнларини чиқарди. 1905 йил сериясидаги 20 долларлик Тилла Сертификатдан сўнг биринчи марта 2003 йил октябрида чиқадиган янги 20 долларлик банкнотдан бошлаб янги валютанинг рангли фон каби хусусиятлари пайдо бўлди. Бу серияда, турли қийматдаги банкнотлар учун турли ранглар ишлатилади. Бу ҳаммага, айниқса қўзи хира кишиларга банкнотларни бир-биридан ажратиб олиш имконини беради. Янги 20 долларлик банкнотда сал билинадиган яшил, пушти ва зангори тусдаги ранглар, шунингдек Американа иконаларини акс эттирувчи озодлик белгилари - айнан 20 долларлик банкнотда Америка бургутининг тасвиirlари пайдо бўлган.

2004 йил янги 50 долларлиги

Дизайни ўзгартирилган 50 долларлик банкнот 2004 йил 28 сентябрда чиқарилган. Дизайни ўзгартирилган 20 долларлик каби, 50 долларлик банкнотда ҳам билинар-билинмас фон ранглари берилган ва Американинг тарихий тимсоллари ажратиб кўрсатилган бўлади. Хусусан 50 долларлик пулда фон ранги зангори ва қизил бўлиб, унда ҳилпираб турган Америка байроғи ва кичкина кумушранг-кўкиш юлдуз тасвири туширилган бўлади.

Янги 10 Долларлик Банкнот 2006

2004A сериядаги 10 долларлик банкнот 2006 йилнинг 2 мартадан бошлаб муомалага чиқарилди. Серияни номлашдаги «А» банкнотнинг баъзи хоссаларидағи ўзгаришни билдиради, ушбу ҳолатда, Хазиначининг имзосидаги ўзгариш. Дизайни ўзгартирилган 20 ва 50 долларлик банкнотлар каби, 10 долларлик банкнотда ҳам билинар-билинмас ранглар ва Озодлик Белгилари киритилган. Хусусан, 10 долларлик банкнотда тўқ сариқ, сариқ ва қизил рангдаги фон ва Озодлик Ҳайкалининг машъаласи тасвирлари ҳамда Кўшма Штатлар Конституциясидан «We the People» (Биз Ҳалқмиз) сўзлари киритилган.